

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح تسریع در روند بازسازی مناطق زلزله زده و مدیریت بحران فاجعه ملی زلزله مورخ ۱۳۹۱/۵/۲۱ در استان آذربایجان شرقی»
(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

طرح تسریع در بازسازی مناطق زلزله زده و مدیریت بحران فاجعه ملی زلزله مورخ ۱۳۹۱/۵/۲۱ در استان آذربایجان شرقی که در تاریخ ۱۳۹۲/۱/۲۱ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است، برای اظهار نظر به شورای نگهبان ارسال شد. لکن شورای نگهبان در دو مورد طرح مزبور را مغایر قانون اساسی دانست که کمیسیون تخصصی مربوطه جهت رفع ایرادات مطروحه اصلاحاتی را درخصوص مصوبه مجلس اعمال نموده است که در این گزارش به بررسی آن پرداخته می شود.

بررسی ایرادات شورای نگهبان

شورای محترم نگهبان در دو بند نسبت به مصوبه ایراد وارد نموده و همچنین در دو مورد تذکر داده است که در اینجا به بررسی این ایرادات و تذکرات و مصوبه کمیسیون محترم جهت رفع آنها خواهیم پرداخت.

۱. به موجب بند نخست از ایرادات شورای محترم نگهبان بند «۱» ماده واحده با دو ایراد مواجه می باشد. مطابق ایراد اول مکلف نمودن دولت و الزام آن به تشکیل «ستاد راهبردی بازسازی» مغایر اصل یکصدوسی و هشتم قانون اساسی می باشد. در این خصوص لازم به توضیح است که به موجب بخشی از اصل یکصدوسی و هشتم قانون اساسی «... دولت می تواند تصویب برخی از امور مربوط به وظایف خود را به کمیسیون های متشکل از چند وزیر واگذار نماید...» لذا به موجب این اصل تشکیل کمیسیون های متشکل از چند وزیر از اختیارات دولت تلقی شده و دولت می تواند تصویب برخی از امور مربوط به وظایف خود را به کمیسیون های متشکل از چند وزیر واگذار نماید. درحالی که به موجب بند «۱» ماده واحده مزبور دولت مکلف به تشکیل کمیسیونی مرکب از وزرا شده است. لذا ایراد شورای نگهبان وارد می باشد و هرگونه الزامی برای دولت جهت این امر با ایراد مزبور مواجه می باشد.

به موجب ایراد دوم شورای نگهبان اطلاق ذیل این بند از این جهت که مصوبات ستاد مذکور را، در صورت عدم تأیید رئیس جمهور نیز لازم الاجرا می داند، مغایر اصل یکصدوسی و هشتم قانون اساسی دانسته است. در تبیین این ایراد لازم به ذکر است که به موجب بخش دیگری از اصل یکصدوسی و هشتم «...مصوبات این کمیسیون ها (کمیسیون های متشکل از چند وزیر) در محدوده قوانین پس از تأیید رئیس جمهور لازم الاجراست...» بنابراین مصوبات کمیسیون های متشکل از چند وزیر صرفاً پس از تأیید رئیس جمهور لازم الاجرا می باشد. درحالی که در مصوبه مجلس، به لزوم تأیید مصوبات ستاد راهبری بازسازی (کمیسیون

متشکل از چند وزیر) توسط رئیس‌جمهور جهت اعمال آنها اشاره نشده است. بنابراین از این جهت نیز مغایر اصل یکصدوسی‌وهشتم قانون اساسی می‌باشد.

لذا با عنایت به ایرادات وارده و توضیحات فوق‌الذکر لازم است اولاً تکلیف دولت در الزام به تشکیل کمیسیون حذف و صرفاً مخیر به تشکیل چنین کمیسیون‌هایی شود. ثانیاً ضروری است تأیید مصوبات کمیسیون مزبور توسط رئیس‌جمهور به‌منظور لازم‌الاجرا شدن آنها قید شود.

در این خصوص مصوبه کمیسیون نیز در بردارنده همین پیشنهاد بوده و رافع ایراد شورای نگهبان می‌باشد.

۲. به موجب بند «۲» از ایرادات شورای محترم نگهبان «فراز آخر بند «۳» ماده واحده از آنجا که به کاهش درآمد عمومی می‌انجامد و طریق جبران آن تعیین نشده است، مغایر اصل هفتادوپنجم قانون اساسی می‌باشد». به موجب فراز مزبور «... تا پایان بازسازی، کسورات مربوط به هزینه بیمه کارگران ساختمانی در شهرهای آسیب‌دیده به ده درصد (۱۰٪) کسورات مذکور کاهش می‌یابد و احداث ابنیه مناطق روستایی آسیب‌دیده از پرداخت آن معاف می‌باشند. دولت مکلف است باقیمانده حق بیمه مذکور را تأمین نماید».

درخصوص ایراد مزبور لازم به توضیح است، از آنجایی که کاهش و معافیت از کسورات مربوط به هزینه بیمه کارگران ساختمانی و تکلیف دولت به تأمین حق بیمه مذکور منجر به محرومیت دولت از منابع مربوط می‌باشد، کاهش درآمد دولت را به‌دنبال خواهد داشت. لذا ایراد فوق‌الذکر نیز نسبت به مصوبه مجلس محترم وارد بوده و لازم است طریق جبران کاهش درآمد مزبور مشخص شود و در غیر این صورت با ایراد اصل هفتادوپنجم قانون اساسی مواجه خواهد بود.

در این خصوص مصوبه کمیسیون مبنی بر اینکه «دولت می‌تواند باقیمانده حق بیمه مذکور را از محل اعتبارات پیش‌بینی شده در صدر ماده واحده تأمین نماید» رافع ایراد شورای نگهبان می‌باشد.

۳. به موجب تذکر نخست از تذکرات شورای محترم نگهبان، «تسهیلات با حداقل کارمزد» نیازمند اصلاح عبارتی می‌باشد. در این خصوص کمیسیون محترم جهت رفع تذکر مربوط عبارت مزبور را به «پایین‌ترین کارمزد صنف مربوط» اصلاح نموده است.

۴. شورای نگهبان در تذکر دوم خود واژه «احداث» را نیازمند اصلاح دانسته است. در این خصوص کمیسیون محترم جهت رفع تذکر مربوط عبارت مزبور را به «عملیات اجرایی» اصلاح نموده است.

نتیجه‌گیری

با عنایت به مراتب مذکور به نظر می‌رسد ایرادات شورای نگهبان نسبت به مصوبه مجلس وارد می‌باشد و در چارچوب مصوبه کمیسیون محترم قابل رفع می‌باشد. لذا پیشنهاد می‌شود با توجه به ایرادات وارده و اصلاحات کمیسیون، مصوبه کمیسیون محترم تصویب شود.